

Яценко Т.*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ НА ТЕРИТОРІЮ ЄС ТА ЇХ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Поширення принципів основних свобод внутрішнього ринку на треті країни є результатом економічної інтеграції в Євросоюзі. Навіть якщо рівень їх відносин з європейськими інтеграційними об'єднаннями не передбачає майбутнього членства цих держав в Євросоюзі, цей процес спостерігається в сучасному світі, особливо відносно сусідніх країн. Йдеться про принцип вільного пересування осіб - негромадян країн-членів на території Євросоюзу. Положення щодо іноземців містяться у Розділі VI Договору про заснування Європейського Співтовариства (далі – ДЗЄС), що має назву «Візи, притулок, імміграція та інші питання, пов'язані з вільним пересуванням осіб». Дані положення було включено до ДЗЄС згідно з Амстердамським Договором. Раніше вони частково належали до третьої опори Євросоюзу. Переведення цих положень до першої опори означає, що такі положення набули прямої дії і мають пріоритет над національним законодавством. Правова основа легальної імміграції закріплена п. 3 ст. 63 ДЗЄС.

Ст. 13 Амстердамського Договору надає право Раді «вжити необхідних заходів аби подолати дискримінацію за ознаками статі, раси або етнічного походження, релігійних та інших переконань, неправоздатності, віку або сексуальної орієнтації». Це стало поштовхом для прийняття Радою Євросоюзу Директиви про расову дискримінацію (2000/43/ЄС) та Директиви про дискримінацію при наймі на роботу (2000/78/ЄС). Директива 2000/43/ЄС чітко встановлює принцип рівного ставлення до осіб, незалежно від їх раси та етнічного походження. Згідно з положеннями цього документа не повинно бути жодних форм дискримінації при наймі на роботу та щодо умов праці. Це також стосується освіти, соціального захисту та доступу до товарів та послуг, у тому числі забезпечення житлом. Це один з основних принципів, що гарантує вільний рух осіб і водночас забезпечує безпеку своїх народів, запроваджуючи простір свободи, безпеки та правосуддя». Незважаючи на важливість цих документів, не всі держави-члени імплементували ці Директиви, хоча останній строк прийняття був у 2003 році.

У висновках Тамперського саміту вказано, що загальна імміграційна політика повинна розвиватися на основі визначених пріоритетів:

- більш ефективного управління міграційних потоків;
- справедливого ставлення до громадян третіх країн, шляхом надання їм таких самих прав та покладання на них тих обов'язків, які передбачені громадянам країни-члена, де ця особа перебуває;
- співробітництва з країнами походження іммігранта з метою сприяння спільного розвитку;
- вдосконалення спільної європейської системи притулку.

4-5 листопада 2004 року Європейською Радою була прийнята Гаазька Програма як «логічне» продовження прийнятого документа в Тампері, який закладає основи спільної

* студентка 4 курсу відділення «міжнародне право» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: ас. Попко В.В.

імміграційної політики та політики притулку. Ця програма наголошує на важливості розвитку «плану політики щодо легальної міграції, включаючи процедури доступу, що швидко реагували б на виникаючі вимоги праці мігрантів на ринку робочої сили»

Серед актів інститутів ЄС, що передбачають поширення свобод внутрішнього ринку ЄС на треті країни, особливе місце належить Директиві Ради 2003/109 (чинність – від 1 січня 2004). Вона регулює умови в'їзду та проживання громадян третіх країн з метою працевлаштування, а також заснування та здійснення економічної діяльності.

Метою даної директиви є реалізація імміграційної політики Євросоюзу на засадах ст. 63.3 ДЗЄС і спрямована вона на гармонізацію законодавства держав-членів, яке визначає умови перебування громадян третіх країн на території країн Євросоюзу. У директиві закріплені поняття, критерії та процедури, що встановлюють загальні правові межі для самостійного вибору державами-членами форм реалізації (п. 1, 3, 4).

У грудні 2005 року Комісія надала План діяльності щодо легальної міграції, дорожня мапа легальної міграції з метою надання Євросоюзу можливості відповідати економічним та демографічним змінам та впоратися з таким явищем як імміграція. План діяльності, що охоплює період 2006-2009 рр., визначає ряд законодавчих та незакондавчих ініціатив, розроблених для вирішення питання економічної міграції в Євросоюзі.

План діяльності передбачає:

- 1) законодавчі інструменти в'їзду та перебування громадян третіх країн з ціллю отримання роботи;
- 2) дії, спрямовані на сприяння здобуття навичок та обмін інформацією у сфері імміграції;
- 3) політику та фінансування інтегрування мігрантів та їх сімей на ринок робочої сили та суспільства у країні перебування;
- 4) заходи, спрямовані на забезпечення відповідного регулювання міжнародних міграційних потоків та тісна співпраця з країнами походження мігрантів.

Незважаючи на те, що основні положення закріплені в установчому договорі та Директивах Ради, кожна країна-член в легальній імміграції вбачає здебільшого задоволення власних потреб. Національні закони, що регулюють питання імміграції, ставлять перед собою мету «проконтролювати» фільтрацію руху тих, хто не є громадянином країн-членів. Спостерігається тенденція ускладнення вільного доступу на ринок праці осіб третіх країн, існує обмеження мобільності всередині своєї країни, а також доступ до ринку праці, системи соціального забезпечення та освітньої системи.

Серед характерних рис політики імміграції робочої сили можна виділити 1) *селективний та дискримінаційний підхід*; 2) *принцип національної переваги (тест ринку робочої сили) та вирішальна роль роботодавця*.

Селективний та дискримінаційний підхід властивий більшості країн Євросоюзу. Цей підхід надає більш вигідні умови праці тим іммігрантам, які задовольняють потреби національного ринку за рахунок своїх здібностей або економічного статусу. Політика відбору висококваліфікованих, талановитих іммігрантів та іммігрантів з вищою освітою властива більшості європейських країн. Вирізняють два типи іммігрантів: «потрібні та вигідні» й «інші». Цієї політики дотримуються Нідерланди, Німеччина, Австрія, Франція. До того ж кожна країна по-різному визначає поняття «висококваліфікований».

Нідерланди обрали селективну імміграційну політику, що відповідає зростаючим запитам суспільства. Таке ставлення глибоко закорінюється у економічні процеси країни. Прискорена процедура для висококваліфікованих мігрантів вступила в силу 1 жовтня 2004 року. Висококваліфіковані іммігранти не повинні проходити довготривалу та бюрократичну процедуру для отримання місця роботи.

У Німеччині Декрет про наймання на роботу іноземців визначає, що висококваліфіковані мігранти безпосередньо мають право отримати дозвіл на проживання на території Німеччини. Федеральне відомство з працевлаштування повинно давати згоду цим категоріям іммігрантів, щоб забезпечити швидку відповідь на заяви відомства з питань іноземців.